

ANATOMSKO—MORFOLOŠKE KARAKTERISTIKE ZIMSKIH PUPOLJAKA I ORGANOGENEZA MUŠKIH CVASTI LIJESKE

N. Mičić, M. Kurtović
Poljoprivredni fakultet, Sarajevo

Uvod

Uspješna voćarska proizvodnja u određenim ekološkim uslovima može se ostvariti samo na osnovu poznavanja bioloških (morfoloških i fizioloških) karakteristika rasta i razvitka voćaka i poznavanja uticaja ekoloških faktora na njih (P r i c a, 1981).

Imajući u vidu određene specifičnosti u organogenezi generativnih organa i oplodnji lijeske, kao i njene zahtjeve prema ekološkim uslovima, rješavanje ovih pitanja predstavlja jedan od značajnih faktora uspješnog i rentabilnog gajenja ove kulture.

Prema dostupnoj literaturi na lijesci su izvršena brojna istraživanja, koja uglavnom obuhvataju: biologiju cvjetanja, klijavost polena, kompatibilnost između pojedinih sorti (M c K a y, 1966, M o d i c, 1971, 1972, M a n u š e v, 1972, L u k i ć, 1981, R o m i s o n d o, 1963, R a d o š, 1984), i proces oplodnje (T h o m p s o n, 1979); zatim pomološke karakteristike plodova, rodnost i ekološke uslove gajenja (D u b r a v e c, 1985, H l i š č, 1972, 1976, M a n u š e v, 1971, M o d i c, 1972); kao i selekciju sa aspekta izbora određenih tipova prema pomološkim karakteristikama plodova i uslovima staništa u kome se jedinke razvijaju (P e j k i ć, 1980, K o v a č e v i ć, 1955).

C h e n d l e r (1960.), V o r o n c o v e t al. (1982) i Š e p o c e v s k i et al. (1969), dali su detaljniji opis vegetativnih i generativnih organa, dok naučnih radova koji se bave pitanjima organogeneze muških generativnih organa, diferencijacijom određenih tipova pupoljaka, a prema tome i tipovima rodnih grančica, kao i njihovim daljim rastom i razvitkom, u dostupnoj literaturi nije nađeno.

Cilj ovog rada je da prikaže anatomsko—morfološke karakteristike zimskih pupoljaka i da utvrdi tok i rezultat organogeneze ljetnjih pupoljaka, iz kojih se razvijaju rese, kod tri sorte lijeske u ekološkim uslovima Sarajeva.

Objekat, materijal i metod rada

Objekat Istraživanja anatomsko—morfoloških karakteristika zimskih pupoljaka i organogeneze muških cvasti — resa lijeske izvršena su u kolekcijском zasadu na Slatini u Sarajevu na tri sorte: avelino, gustav celjski i istarski dugi.

Kolekcijski zasad je podignut 1964. godine sa 22 sorte. Svaka sorta je zastupljena sa ukupno 6 grnova u tri repeticije.

Materijal Ispitivanja anatomsko—morfoloških karakteristika zimskih pupoljaka izvršena su u periodu mirovanja 1985. i 1986. godine, analizom pupoljaka sa kombinovanih rodnih grančica.

x Referat održan na X seminaru za poljoprivredne stručnjake SRBiH, Neum, marta 1987.

Tok rasta i razvitka ljetnjih pupoljaka iz kojih se razvijaju prevremeni prirasti sa muškim cvastima – resama, u toku vegetacije 1985. i 1986. godine, praćen je na mladarcima koji formiraju kombinovanu rodnu grančicu.

Metod rada Za utvrđivanje anatomsko–morfoloških karakteristika zimskih pupoljaka lijeske uzeti su uzorci od po 5 kombinovanih rodni grančica u periodu mirovanja sa 6 stabala za svaku ispitivanu sortu sa periferije grma metodom slučajnog izbora. Ukupno je analizirano po 30 kombinovanih rodni grančica za svaku sortu i u 1985. i u 1986. godini.

U laboratoriji na kombinovanim rodni grančicama utvrđeno je:

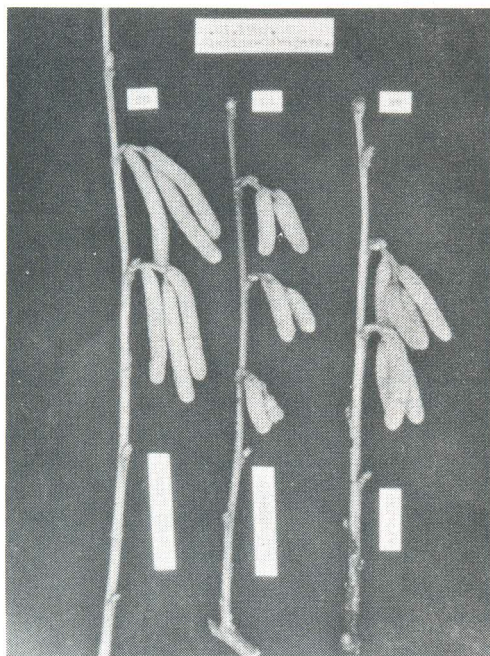
- dužina,
- broj zimskih pupoljaka (vegetativnih i ženskih mješovitih) na nodusima grančice,
- broj prirasta nosioca resa,
- broj formiranih resa.

Analiza anatomsko–morfoloških karakteristika zimskih pupoljaka izvršena je na istim grančicama otvaranjem svih pupoljaka pod stereoskopskim mikroskopom i razdvajanjem organa formiranih u njima.

Ispitivanja rasta i razvitka ljetnjih pupoljaka iz kojih se razvijaju rese vršeno je svakih 7–10 dana od početka listanja do potpuno formiranih resa.

Svi brojčani podaci obrađeni su statistički računanjem aritmetičke sredine, standardne greške sredine i koeficijenta varijacije. Značajnost razlika sredina testirana je t–testom.

Rezultati istraživanja i diskusija

Sl. 1. Kombinovane rodne grančice ispitivanih sorti lijeske na kraju vegetacije 1986. godine (Mičić N. orig.)

